

Zážitkové čítanie

Z knihy Jany Mičuchovej „Rozprávky o Katke“

pre deti 4. – 5. ročníka základných škôl

1. Privítanie detí a pani učiteľky

2. Úvodné miničítanie

„Na okraji Košíc, v žlbkotajúcom Čermeľskom údolí, stojí murovaný dom. Počas letných nocí spáva za železnou bránou parná lokomotíva. Že je to v podstate taká normálna, skutočná lokomotíva, o tom sa už presvedčilo nejedno zvedavé dieťa. Či to nie je aj lokomotíva rozprávková, zistíte o chvíľu...“

Otázky na deti:

Čo je to lokomotíva, ako vyzerá vlak, či sa už viezli vlakom, kde najďalej, v akých mestách boli, aké vlaky už videli, aké poznajú, ako fungujú, či jazdia po ceste... Potom každý zaradom povie niečo, čo sa týka vlaku – prvé, čo mu napadne (vlastnosť, druh, časť vlaku...) Či sa už viezli aj v parnej lokomotive, čím sú parné lokomotívy výnimočné... Akú parnú lokomotívu poznajú? Dôjdeme ku Katke (aspoň dúfam...) „A viete deti, že niekto už napísal knihu aj o lokomotive Katke?“ – predstavím knihu – „Dovoľte, aby som z nej kúsok prečítala...“

3. Text

Výpravca Urban s červenou čiapkou na hlave zodvihol ruku so zeleným terčíkom. Katka hneď vedela, čo to znamená – môže sa vydať na prvú jazdu s plným nákladom. Deti nadšene vykukali z okien, mávali výpravcovi Urbanovi a dobiedzali do mamičiek, že chcú chlebičky a keksíky. Malý Dávid v prvom vozni sa zvedavo nakláňal a len-len že mu žemľa nevypadla z okna. „Lístky, prosím,“ ozval sa odrazu hromový hlas sprievodcu Michala. Lesklým štikací strojčekom značil jeden lístok za druhým a spokojne sa usmieval, keďže všetko išlo hladko. No len čo skontroloval všetky lístky, Katka nečakane spomalila, 2x zakašľala a z komína sa vyvalil oblak fialového dymu. Potom zastala a už sa nepohla. Sprievodca Michal všetkých poprosil, aby ostali sedieť a opatrne vystúpil z vozňa. Popri trati kráčal k rušni zistiť, čo sa stalo. Po rebríku sa vyšplhal k rušňovodičovi Ferovi. Ten sa napočudovanie rehotal na celé kolo a popritom kýchal ostožesť, až mu slzy stekali po lícach. Keď zbadal prekvapeného Michala, povedal: „Nič sa nedeje. Etelka si na kotly nechala sušiť bylinky a náhodou som nimi podkúril. Tá silná vôňa Katku úplne rozkýchala a aj mňa. O chvíľku sa opäť pohneme, však Katka?“ A Katka veselo zagúľala zaslzenými reflektormi. Avšak ani po piatich minútach kýchanie slzenie neustávalo. Lokomotíva aj s vagónmi sa natriasala a hrkotala. Fero sa zamyslel: „Katka, nie si ty náhodou na sušené kvety alergická?“ Katka pokrčila komínom. Doteraz sa jej nič také neprihodilo. Aj keď, doteraz v nej ešte nikto nepodkúril sušenými bylinkami... Opäť kýchla. „Čo teraz?“ bezradne sa opýtal Fero. „Vrátiť sa nemôžeme. Katka by to takto nezvládla. A vlastne, ani neviem, ako ti pomôcť, Katka.“ V tom spoza kotla vyskočil Jonáš: „Máme to. Moja neter má alergiu a stále si do nosa strieka voľajaký sprej. Katke stačí jednoducho vodou vystrieť komín.“ V rušni ale žiadna striekačka nebola. Jonáš sa vrátil za kotol a vyteperil spoza neho aj svoj bicykel. „Poletím ako víchor a o chvíľu som späť.“ Jonáš vystúpil aj s bicyklom a postavil ho na trať. Popri nej bolo priveľa kríkov, po koľajniciach vie jazdiť iba artista, a tak sa rozbehol stredom. Jeho jazda pripomínala cval krívajúcej zebry. Cestujúci nechápavo vyzerali na trať. „Nič sa nedeje. Malá technická porucha, všetko bude v poriadku,“ upokojoval ľudí Michal. O chvíľu sa na obzore objavil Jonáš. Neniesol žiadnu striekačku, iba v zuboch mal pumpu na bicykel. Fero s Michalom naňho nechápavo hľadeli, no čoskoro pochopili. Jonáš vyliezol na Katku, v jednej ruke držal umelohmotnú fľašu s vodou a v druhej pumpu. Do uzáveru urobil niekoľko dierok, dno fľaše napichol na pumpu a namieril do komína. Voda veselo sprejovala jeho vnútro a vyplavila všetko, čo spôsobovalo Katke šarapatu. Michal len pokrútil hlavou a zišiel z rušne. Pri trati odrazu uvidel krásny vlčí mak. „Skvele by sa hodil k mojej uniforme,“ pomyslel si a už ho bežal odtrhnúť. V tom Katka dvakrát zapískala a pomaly sa začala pohýnať. „Haló,

hľadám ma tu nenecháte,“ kričal Michal a divoko mával rukami. Rýchlo sa rozbehol za vláčikom a v poslednej chvíli naskočil. Do gombíkovej dierky si zastrčil mak a spokojne si vydýchol...

Otázky na deti:

„Nuž, Katka sa pokazila... Nebolo to nič vážne, našťastie... Deti, ak sa nám niečo pokazí, čo sa s tým potom deje? Napr. doma, ak sa vám pokazí práčka? Alebo niečo iné? Áno, príde ujo opravár, ktorý nám opraví, čo je pokazené. A ak sa pokazí taký vlak, kto sa oň postará? Kto je ešte potrebný pri vlakoch?“ (Opravár, kurič, elektrikári, posunovač, rušňovodič, výpravca, hlásič odchodov a príchodov, upratovači, predavači lístkov, teta informátorka... dôjdeme ku sprievodcovi). Povieme si, čo kto robí, čo je jeho náplň práce, napr. výpravca dáva signál na odchod vlaku svojim „lopárom“ a pišťalkou, dáva pozor, aby vlak odišiel načas, alebo teta upratovačka musí na konečnej upratať všetko smeti po nezodpovedných ľuďoch, ktorí pohádzali odpadky nie do koša ale kade-tade...

4. Hra č.1

Hra na „pokazené“ – v krabíčke sú papieriky s podstatnými menami (napr. čaj, nohavice, stanica, radiátor..), deti si postupne ťahajú slovička a musia k nim vymyslieť prídavné meno také, ktoré charakterizuje, že je to pokazené... Napr. **VYLIATY čaj, ROZTRHANÉ nohavice, ROZBÚRANÁ stanica, TEČÚCI radiátor...**

5. Hra č.2

Vyberiem dieťa, ktorému pošepkám do uška, čo bude, napr. pišťalka, uhlie, para, vagón, výpravca... a ostatné deti sa musia otázkami dostať k tomu, kto alebo čo vlastne je. Odpovedať na otázky sa môže len ÁNO alebo NIE. Vystriedame viac detí, podľa ich nálady...

6. Hra č. 3

Ďalšou hrou bude hra na 3 písmená. Na kartičkách, ktoré deti uvidia (sú veľké a držím ich celý čas v ruke tak, aby na nich videli) sú tri písmená, napr. KOM a deti musia vymyslieť čo najviac slov, ktoré začínajú na tieto písmená. Môžeme zmeniť poradie písmen (MOK) alebo vystriedať iné písmená... Napr. kominár, komunista, komerčný...

Množstvo hier, resp. ich dĺžku určíme podľa nálady a schopnosti detí vnímať...

„Deti, a teraz mi povedzte, čo všetko je potrebné urobiť, keď niekam cestujete. Viem, že to za vás urobia rodičia, ale teraz skúste vy porozmýšľať, čo všetko je potrebné urobiť, než odídete napr. na výlet, alebo na dovolenku...“ Navediem ich na to, aby rozmýšľali nad tým, že cestovanie začína už doma – treba nakúpiť na cestu nejaké veci, treba sa zbalíť, skontrolovať byt alebo dom, či je všetko vypnuté a zavreté.... A až potom ideme na stanicu a kupujeme lístky... „Deti a ktoré z vás si už kupovali niekedy lístok samé? A chceli by ste si to teraz vyskúšať?“ Kolegyňa ako informátorka a predavačka lístkov v jednej osobe bude za „ďakujem“ predávať deťom cestovné lístky. Deti si povedia, do akého mesta alebo dediny, kolegyňa napíše na lístok mesto a opečiatkuje vláčikovou pečiatkou (ktorú som mimochodom potiahla synovi...). Naše cestovné lístky nie sú hocijaké, sú potlačené informáciami o Železnici v knižnici... Deti si potom posadajú – čakajú na odchod vlaku... A tu už prichádza ďalšia kolegyňa, v čapici, uniforme, s „lopárom“ v ruke a pišťalkou na krku... A už aj dáva povel na odchod... Ak by boli deti ostýchavé alebo „zaspaté“, mohli by sme so Sprievodčičkou na čele urobiť vlak pomedzi regále a vyspevovať si „Ide vláčik šišiši...“

7. Obláčiky

Vysvetlím deťom ako funguje parná lokomotíva – samozrejme minimalisticky, tak aby to pochopili. Dôjdem k tomu, že parná lokomotíva vypúšťa obláčiky bielej pary, ale aj čierne oblaky plné sadzí a smradu – dôsledok

spaľovania uhlia. Rozdám deťom vystrihnuté obláčiky z tvrdého papiera. „Deti, a teraz by som od vás chcela, aby ste vy vymysleli palivo namiesto uhlia, na ktoré by tento náš rozprávkový vláčik mohol jazdiť. Malo by to byť niečo čo máte radi, chutí alebo krásne vonia. Samozrejme, že vlak na takého palivo by jazdiť nemohol, aspoň zatiaľ nie, ale čo ak niekedy v budúcnosti...Napri. ja milujem jahody, takže môj obláčik bude červený s jahodami uprostred... To by bola vôňa, keby namiesto uhoľného dymu Katka vypúšťala ružovo-červené obláčiky plné jahodovej vône... A keby sme ešte pridali vanilku...hmmm, to by bolo niečo... Už sa neviem dočkať, aké budú vaše obláčiky...“ (Deti vyfarbujú). Ak budú hotové, porozprávajú aké vymysleli...

8. Prekvapenie

„Mám tu pre vás malé prekvapenie...“ (Vytiahnem nakreslený vláčik na väčšom formáte.) „Tento vláčik som vyrobila len a len pre vás, za to, že ste dnes k nám prišli a hlavne za to, že ste boli úžasné, veľmi tvorivé a veľmi, veľmi šikovné. Ale pozrite sa, tomuto vláčiku niečo chýba...“ (Chýbajú mu obláčiky...) „Uhádnete, čo mu chýba? (Uhádnú) Výborne, uhádli ste. A nemáme my tu náhodu nejaké obláčiky? Máme, a ešte aké. Tak si ich tam prilepíme...“ (Deti si poprilepajú svoje obláčiky nad vlak a vezmú si ho so sebou do triedy za odmenu.) Vláčik by sme si mohli urobiť aj spolu, napr. prilepaním častí z papiera, ale vyžaduje si to viac času...

Zatlieskame si, poďakujeme si, rozlúčime sa...

Renáta Vrabecová

Knižnica pre mládež Košice